

Ha még nem múltál el 18 éves...

A 14 és 18 év közötti elkövetőt a büntetőjog fiatal korának nevezi, és a büntetőeljárás során mindvégig többletgaranciákat biztosít a számára.

- **Kötelező védelem:** a fiatalkorú ellen indult büntetőeljárásban védő részvétele kötelező. Ha a családnak nincs pénze ügyvédet meghatalmazni, akkor a rendőrség kirendel egy védőt a fiatalkorú számára. A kötelező védelem azonban nem azt jelenti, hogy védő nélkül ne lehetne kihallgatni a gyanúsítottat. A nyomozás alatt, ha a gyanúsított beleegyezik, védője távollétében is kihallgathatják. A bíróságon már minden esetben jelen kell lennie a védőnek a tárgyaláson.

- **Törvényes képviselő:** a fiatalkorú törvényes képviselőre elsősorban a szülői felügyeletet gyakorló szülők jogosultak. A törvényes képviselőt értesíteni kell a kihallgatások időpontjáról, azokon jogosult részt venni. Azonban ha a szülő az értesítés ellenére nem megy el gyermekével, akkor nélküle is lefolytatható a kihallgatás.

- **Előzetes letartóztatás:** fiatalkorú esetében csak akkor van helye, ha az előzetes letartóztatási okok fennállásán kívül a bűncselekmény különös súlya folytán ez szükséges. Az előzetes letartóztatást a felnőttektől elkülönítve, büntetés-végrehajtási, vagy javítóintézetben kell végrehajtani. Fiatalkorú elleni ügyben a rendőrségnek környezettanulmányt és egy iskolai, vagy munkahelyi jellemzést kell beszereznie, valamint meg kell hallgatnia a szülőt is a neveltetésről. A szülő tanúként szerepel az ügyben, de a cselekményre vonatkozó kérdésekre nem köteles válaszolni.

- Szóval tagadod a csendháborítás tényállását?! Na, majd meglátjuk, hogy az őrszobán mit mondasz!...

Egyebek

Szakértői vizsgálat

Szakértelmet igénylő kérdés eldöntéséhez szakértőt vesznek igénybe. A kábítószerrel kapcsolatos bűncselekményeknél többek között annak megállapításához vesznek szakértőt igénybe, hogy fogyasztottál-e kábítószer, és azt is el kell dönteni, hogy kábítószerfüggő vagy-e, mivel rájuk enyhébb büntetési tételek vonatkoznak. Amit az elmeorvos-szakértőnek mondasz el, nem használhatják fel bizonyítékként ellened, csak annak van jelentősége, hogy véleménye szerint drogfüggő vagy-e, avagy sem.

Fontos tudnod, hogy abban az esetben, ha tanúként idéztek be, és nem gyanúsítanak meg bűncselekmény elkövetésével, akkor nem kötelezhetnek vizeletvizsgálatra, csak ha ezt önként vállalod.

Amennyiben a szakértői véleményekkel kapcsolatban kifogásod van, akkor az eljárás bármely szakaszában lehet kérni a szakvélemény kiegészítését, vagy indokolt esetben új szakértő kirendelését.

Hogyan férhetnek hozzá a büntetőeljárásban egészségügyi adataidhoz?

Egészségi állapotodra vonatkozó adataid különleges adatoknak minősülnek (ilyen a kábítószer-fogyasztásra vonatkozó információ is). Ezen adatok kezelése csak akkor lehetséges, ha ahhoz írásban hozzájárultál.

Vannak olyan esetek, amikor hatóságok engedélyed nélkül is megismerhetik az egészségi állapotoddal kapcsolatos adatokat. Büntetőügyben a rendőrség, ügyészség és a bíróság írásbeli tájékoztatást kérhet gyógykezelésedről, ha ez összefüggésben áll azzal a bűncselekménnyel, amivel gyanúsítanak.

A Társaság a Szabadságjogokért jogvédő szervezetről további információkat a www.tasz.hu weboldalon találhatsz.

Kiadta a TASZ (tel/fax: 209-00-46; 279-07-55)

2003 decemberében

Készült a FORD Alapítvány támogatásával

A RENDŐRI ELJÁRÁS ALATT

- A drogteszt negatív, úgyhogy a további szakértői véleményt már a Központi Fizikai Kutatóintézettől kell kérniük...

Kerültél már szorult helyzetbe? Valószínűleg sosem leszel büntetőeljárás alanya, de mégis szeretnéd tudni, milyen jogai vannak egy gyanúsítottnak, és mire lehet számítani egy büntető ügyben?

Mindenkinek lehetősége van arra, hogy tisztában legyen jogaival és kötelezettségeivel. Aki ezeket megismeri, nem érzi magát annyira kiszolgáltatottnak, tájékozottan tehet eleget a jogszerű hatósági felhívásoknak, és képes jogait is érvényesíteni.

Bízunk abban, hogy sosem lesz szükséged erre a tudásra, de nem árt, ha tudod, hogyan „védd magad”.

Mikor motozhatnak meg, hogyan tarthatnak házkutatást?

Olyan személy testét és ruházatát lehet átvizsgálni, akiről megalapozottan feltehető, hogy bizonyítási eszközt, azaz olyan dolgot tart magánál, ami bűncselekmény elkövetésével hozható összefüggésbe. Ilyenkor a csomag, illetve a motozás alá vont személy gépjárműve, vagy más tárgy is átvizsgálható. Az érintett testének átvizsgálását csak azonos nemű személy végezheti el, de ez nem vonatkozik a motozásnál közreműködő orvosra. A motozásnál jelen lehet a helyszínen tartózkodó, a motozást elszennvedő által megnevezett személy is, de ez nem lehet olyan ember, akinek a jelenléte a nyomozás érdekeit veszélyeztetné (pl. „bűntárs”).

Házkutatásnak akkor van helye, ha okkal gondolják azt, hogy egy bűncselekmény elkövetőjét találhatják így meg, vagy bizonyítási eszközt, nyomokat keresnek. Házkutatást a bíró, az ügyész, vagy a nyomozó hatóság rendelhet el, erről írásos határozatot kell készíteni.

A motozásról és a házkutatásról jegyzőkönyvet kell felvenni. Halasztást nem tűrő esetben előzetes írásbeli határozat nélkül is lehet motozni vagy házkutatni, ilyenkor a jegyzőkönyvben ezt is fel kell tüntetni, és meg kell jelölni, hogy milyen körülmények alapozták meg a döntést.

A motozás és a házkutatás, vagy azok módja ellen 8 napon belül panasszal lehet élni.

Mit lehet lefoglalni?

Ha olyan dolgot találnak nálad, ami bűncselekménnyel hozható összefüggésbe, akkor azt lefoglalják. Az olyan tárgyat, vagy pénzt, amiről kiderül, hogy nem bizonyítási eszköz, a tulajdonosnak ki kell adni. Erre legkésőbb a bírósági eljárás végén sor kerül, de már korábban, azaz a rendőrségtől is lehet kérni a lefoglalás megszüntetését. A vádlottnak kiadandó dolgot vissza lehet tartani

- Főnök! A testi motozásnál megtaláltuk a nemi erőszak bizonyítási eszközét, de a gyanúsított nem engedi, hogy lefoglaljuk.

abból a célból, hogy a kiszabott pénzbüntetés vagy a bűnügyi költségek megfizetését ebből biztosítsák, erről az eljárás végén, a bírósági ítéletben kell rendelkezni.

Mik az őrizetbe vétel és az előzetes letartóztatás szabályai?

Az őrizetbe vételről a rendőrség, az ügyészség vagy a bíróság dönthet, és legfeljebb 72 órára rendelhető el. Őrizetbe vételnek akkor van helye, ha bűncselekmény megalapozott gyanúja áll fenn, különösen tettenérés esetén, feltéve, hogy az előzetes letartóztatásba vétel valószínűsíthető. Az őrizetbe vett személy által megjelölt hozzátartozót kötelesek értesíteni a fogvatartásról.

Az előzetes letartóztatást csak bíró rendelheti el, először 30 napra, de ez meghosszabbítható. Három éven túl csak akkor tarthat a letartóztatás, ha ezalatt megszületik az első fokú ítélet, és a fogvatartást nem szünetetik meg.

A bíróság a bűncselekmény súlyossága, illetve a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján dönti el, tartani kell-e attól, hogy a szabadlábon lévő gyanúsított a hatóság elől elrejtőzik, vagy valamilyen más módon (pl. összebeszéléssel) meg akarja hiúsítani az eljárást, esetleg újabb bűncselekményt követ el.

Az őrizetben és előzetes letartóztatásban töltött idő a kiszabott büntetésbe beszámít.

Milyen jogaid vannak a büntetőeljárásban?

Hivatalból üldözendő bűncselekmény megalapozott gyanúja esetén a rendőrség köteles a nyomozást megindítani. A büntetőeljárásnak három, jól elkülöníthető szakasza van: a nyomozati, az ügyési és a bírói szakasz.

1. Nyomozati szak

Minden kihallgatás elején, függetlenül attól, hogy tanúként vagy gyanúsítottként hallgatnak meg, ki kell oktatniuk a jogaidra, illetve figyelmeztetniük kell arra, hogy ha mást alaptalanul vádolsz bűncselekmény elkövetésével, akkor elköveted a hamis vád bűncselekményét. Ha tanúként hallgatnak ki, akkor igazat kell mondanod, különben hamis tanúzás miatt később büntetőeljárást indíthatnak ellened. Tanúként csak akkor tagadhatsz meg a vallomástételt, ha valamilyen titoktartási kötelezettség terhel, illetve ha magadat, vagy hozzátartozódat bűncselekmény elkövetésével vádolnád, ilyen kérdésekre tehát nem vagy köteles válaszolni.

Gyanúsítottként nem vagy köteles vallomást tenni, ha vallomást teszel, akkor is egyes kérdésekre akár indoklás is nélkül megtagadhatod a válaszadást. Minden, amit mondasz, bizonyítékként felhasználható, akkor is, ha később visszavonod, vagy megváltoztatod a vallomásodat. A gyanúsítottnak nincs igazmondási kötelezettsége, védekezésének egyetlen korlátja, hogy mást hamisan bűncselekmény elkövetésével nem vádolhat. Első kihallgatásod megkezdésekor kötelesek közölni veled, hogy mivel gyanúsítanak.

Jogod van védőt meghatalmazni, illetve, ha a védelem kötelező, mert még nem múltál el 18 éves, vagy előzetes letartóztatásban vagy, akkor meghatalmazott ügyvéd hiányában hivatalból rendelnek ki védőt. Azt is megteheted, hogy csak az ügyvéd jelenlétében teszel vallomást. Ha fogvatartanak, helyetted hozzátartozód is megbízhatja a védőügyvédet.

A nyomozás alatt saját vallomásodról és a szakértői véleményekről másolatot kérhetsz, oldalanként 100 Ft illeték lerovása ellenében. A nyomozás befejezésekor jogod van az ügy összes iratát megtekinteni, és azokról másolatot beszerezni. A rendőrség köteles a másolatokat 15 napon belül kiadni.

2. Ügyési szak

A nyomozás lezárása után az ügyészséghez kerül az ügy. Az ügyész nem minden esetben emel vádat. Kisebb súlyú bűncselekményeknél megtehetik, hogy lezárják az ügyet, pl. megrovás alkalmazása mellett, vagy elhalasztják a vádemelést. Ez nem jelent büntetett előéletet, azonban a nyilvántartásban nyoma marad, és egy későbbi esetleges büntetőügy kapcsán figyelembe veszik.

3. Bírói szak

Ha az ügyész vádat emel ellened, bíróság fog dönteni az ügyben. A tárgyaláson újra kihallgatnak téged és a tanúkat is, mindenkit ugyanolyan jogok illetnek meg, mint a nyomozás során. Ezen kívül jogod van vádlott-társaidhoz vagy a tanúkhöz kérdéseket intézni, és észrevételeket is tehetsz.

A bíró a rendelkezésre álló bizonyítékokat szabadon mérlegeli, és ez alapján dönt a vádlott bűnösségéről, vagy ártatlanságáról. A bíróság az ügyész indítványára tárgyalás megtartása nélkül is hozhat határozatot. Ebben az esetben, ha a bíróság döntését nem fogadod el, 8 napon belül kérheted a tárgyalás megtartását.

Ha az első fokú bíróság tárgyaláson hozott ügydöntő határozatát nem fogadod el, fellebbezhetsz, így csak a másodfokú bíróság döntésével emelkedik jogerőre az ítélet. Az ügyész is fellebbezhet, ilyenkor is másodfokra kerül az ügy. Ha az ügyész tudomásul veszi az első fokú ítéletet, de te fellebbeztél, akkor nem súlyosbíthatják a büntetést.